

**BADANIE
NADUŻYĆ
W SEKTORZE
LEASINGOWYM
-2021-**

*Risk and Supervision Meeting
09.09.2021 r. Hotel Marriott, Warszawa*

Badanie nadużyć w sektorze leasingowym zostało przeprowadzone na potrzeby konferencji Risk & Supervision Meeting 2021 organizowanej przez CRIF Sp. z o.o. **9 września 2021 r. w Warszawie.**

Celem badania jest znalezienie cech wspólnych w sferze nadużyć w sektorze leasingowym i faktoringowym, by rozwijać solidarne działania antyfraudowe.

W badaniu udział wzięło **7 firm leasingowych**. Na podstawie odpowiedzi firm, które wypełniły ankiety on-line przygotowaliśmy poniższe wnioski szczegółowe.

Wnioski te zostały skonsultowane ze Związkiem Polskiego Leasingu oraz zostały podsumowane przez **Pana Andrzeja Sugajskiego, Dyrektora Generalnego Związku Polskiego Leasingu.**

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań w przeciwdziałaniu fraudom to w dalszym ciągu jeden z najważniejszych obszarów współpracy sektorowej i międzysektorowej. Intensyfikacja rozwoju informatycznego i postęp technologiczny sprawiają, że biegłość przestępców w dokonywaniu nadużyć i ewolucja w stosownych przez nich schematów wyłudzeń, wchodzi na coraz wyższy poziom. Dotychczasowe tradycyjne sposoby zapobiegania wyłudzeniom stają się niewystarczające. Dlatego jednym z najważniejszych wyzwań w tym obszarze jest przełamywanie trudności w identyfikowaniu zmieniających się modeli wyłudzeń oraz poszukiwanie rozwiązań pozwalających na poprawę jakości gromadzonych danych oraz podejmowanie decyzji w czasie oczekiwanym przez

klienta. W ubiegłych latach ogromnym wsparciem dla branży w przeciwdziałaniu fraudom była nowelizacja art. 106 d Prawa bankowego dzięki czemu umożliwiono wymianę informacjami o podmiotach dokonujących działań o charakterze przestępczym nie tylko w ramach sektora bankowego. Skuteczność tej regulacji będzie w pełni satysfakcjonująca o ile z jej dobrodziejstw będą mogły korzystać wszystkie instytucje finansowe. Wymiana w czasie rzeczywistym danych pomiędzy uczestnikami z różnych sektorów rynku finansowego niewątpliwie wymaga także zastosowania sprawnych rozwiązań technologicznych. Właśnie na tego typu potrzeby zwrócili uwagę uczestnicy tegorocznego badania nadużyć na rynkach finansowych. O ile w ubiegłym roku wśród metod najwyższej ocenianych przez firmy leasingowe były właśnie branżowe rozwiązanie w oparciu o art. 106 d Prawa bankowego, o tyle w tym roku najwyższą ocenę otrzymały rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom. Umożliwienie wzajemnego ostrzegania się uczestników rynku o przypadkach przestępstw dokonywanych na ich szkodę, w oparciu o nowoczesne rozwiązania informatyczne, pozwala nie tylko na zwiększenie skuteczności stosowanych technik, ale także na wykrywanie potencjalnych nadużyć na ich wczesnym etapie.

WNIOSKI SZCZEGÓŁOWE Z BADANIA ANKIETOWEGO

1. Ocena wybranych metod walki z nadużyciami w skali 1-5 [bardzo słabo - bardzo dobrze]

Wszystkie metody zostały wskazane przez ankietowane firmy jako metody wykorzystywane do walki z nadużyciami.

Najlepiej zostały ocenione rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom - 4 firmy oceniły je na poziomie BARDZO DOBRY.

Widzimy tutaj zmianę w porównaniu z rokiem 2020 kiedy najlepiej oceniane było branżowe rozwiązanie w oparciu o art. 106d Prawa bankowego [5/6 firm oceniło tę metodę w skali 4-5]. W badaniu zeszłorocznym żadna z zaprezentowanych metod nie otrzymała jednoznacznie oceny 1 [BARDZO SŁABO], tegoroczna ocena na tak niskim poziomie dotyczyła następujących metod : Kanały anonimowego informowania o nadużyciach i Branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego (wskazane przez pojedyncze firmy).

1.1. Zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej

ocena na poziomie 5 - 3 firmy

ocena na poziomie 4 - 3 firmy

ocena na poziomie 3 - 1 firma

1.2. Kanały anonimowego informowania o nadużyciach

ocena na poziomie 5 - 1 firma

ocena na poziomie 4 - 2 firmy

ocena na poziomie 3 - 2 firmy

ocena na poziomie 2 - 1 firma

ocena na poziomie 1 - 1 firma

1.3. Rozwiązania IT dedykowane przeciwdziałaniu nadużyciom

ocena na poziomie 5 - 4 firmy

ocena na poziomie 3 - 2 firmy

ocena na poziomie 2 - 1 firma

1.4. Branżowe rozwiązania w oparciu o art. 106d Prawa bankowego

ocena na poziomie 5 - 3 firmy

ocena na poziomie 4 - 2 firmy

ocena na poziomie 3 - 1 firma

ocena na poziomie 1 - 1 firma

2. Techniki stosowane w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć.

Wśród technik stosowanych w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć największą popularnością cieszą się:

- analiza sieci powiązań [7/7],
- analiza publicznie dostępnych źródeł danych [7/7].

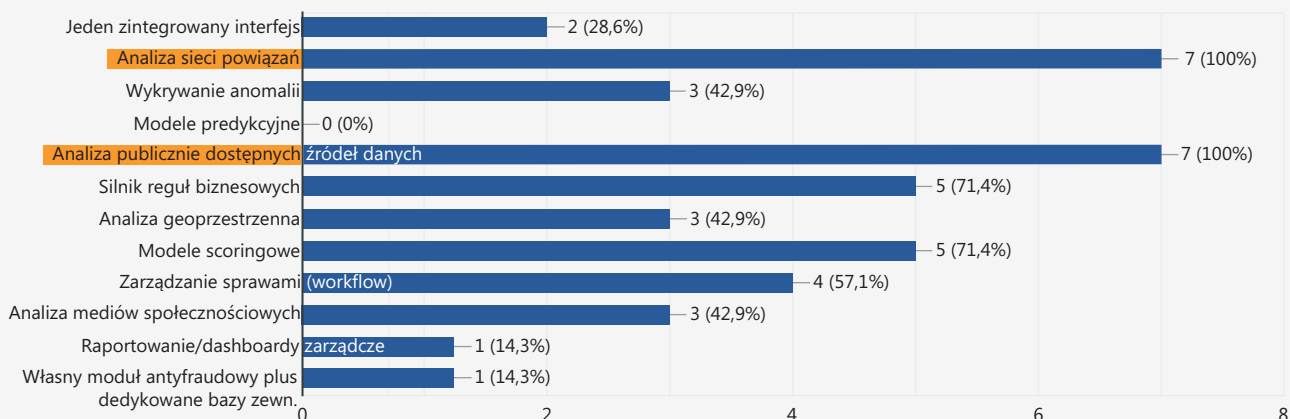
Te dwie techniki również i w roku 2020 byłyby najpopularniejszymi technikami stosowanymi w firmach leasingowych w celu wykrywania nadużyć.

Kolejne w popularności to:

- silnik reguł biznesowych [5/7].
- modele scoringowe [5/7],
- zarządzanie sprawami (workflow) [4/7],
- analiza mediów społecznościowych [3/7],
- analiza geoprzestrzenna [3/7],
- wykrywanie anomalii [3/7].

Podobnie jak w zeszłym roku żadna z firm leasingowych nie wskazała w tym zakresie na modele predykcyjne.

2. Jakie techniki w celu wykrywania nadużyć stosują Państwo w swojej firmie?

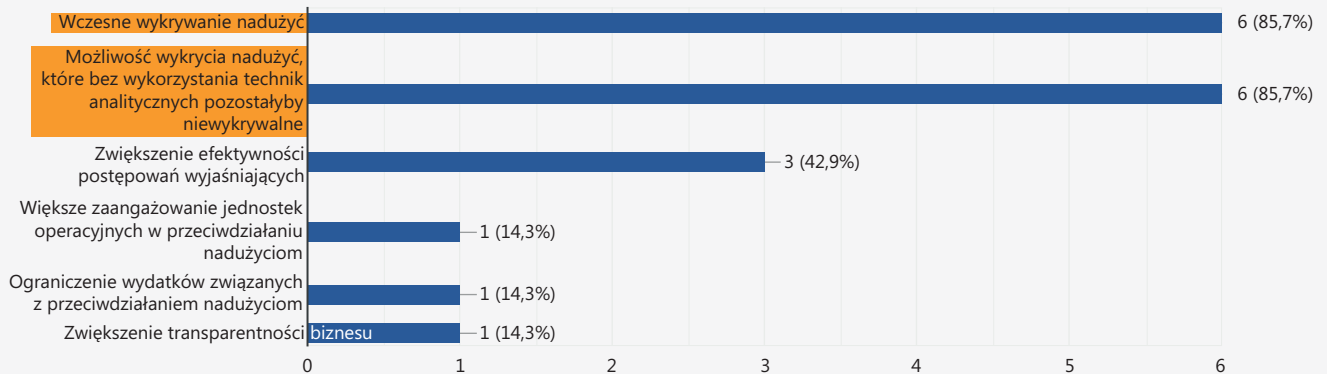
3. Korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom wskazywane przez firmy leasingowe służą zdecydowanie:

- wczesnemu wykrywaniu nadużyć oraz możliwości wykrycia nadużyć [6/7],

oraz

- możliwości wykrycia nadużyć, które bez wykorzystania technik analitycznych pozostałyby niewykrywalne [6/7].

3. Jakie Państwa zdaniem są korzyści ze stosowania technik analitycznych w programach zapobiegania nadużyciom?

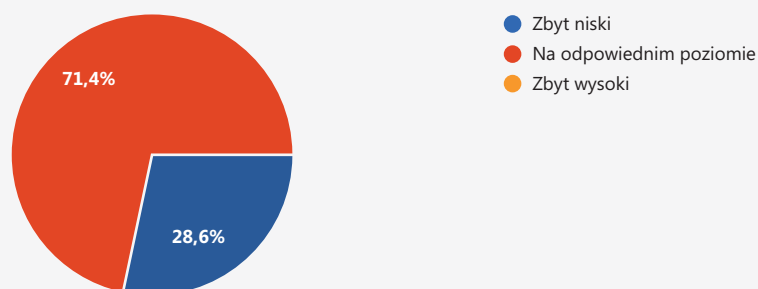

4. Zdaniem ankietowanych firm leasingowych poziom wydatków na przeciwdziałanie nadużyciom zdecydowanie poprawił się w porównaniu z badaniami z roku 2020.

W badaniach ubiegłorocznych respondenci z firm leasingowych odpowiedzieli, że poziom wydatków na przeciwdziałania nadużyciom jest zbyt niski (50%) lub odpowiedni (50%). Żadna z ankietowanych firm nie wskazała, że poziom wydatków jest zbyt wysoki.

Tegoroczne wyniki wskazują, że 71,4% ankietowanych deklaruje poziom wydatków na odpowiednim poziomie, a 28,6% deklaruje ten poziom jako zbyt niski.

4. Jaki jest poziom wydatków na przeciwdziałanie nadużyciom w Państwa firmie:

5. Główne przeszkody związane z przeciwdziałaniem nadużyciom wskazane przez ankietowane firmy wynikają z braku możliwości weryfikacji autentyczności dokumentów np. deklaracji PIT/CIT [7/7] oraz oczekiwań czasowych klienta/dealera na podjęcie decyzji [6/7].

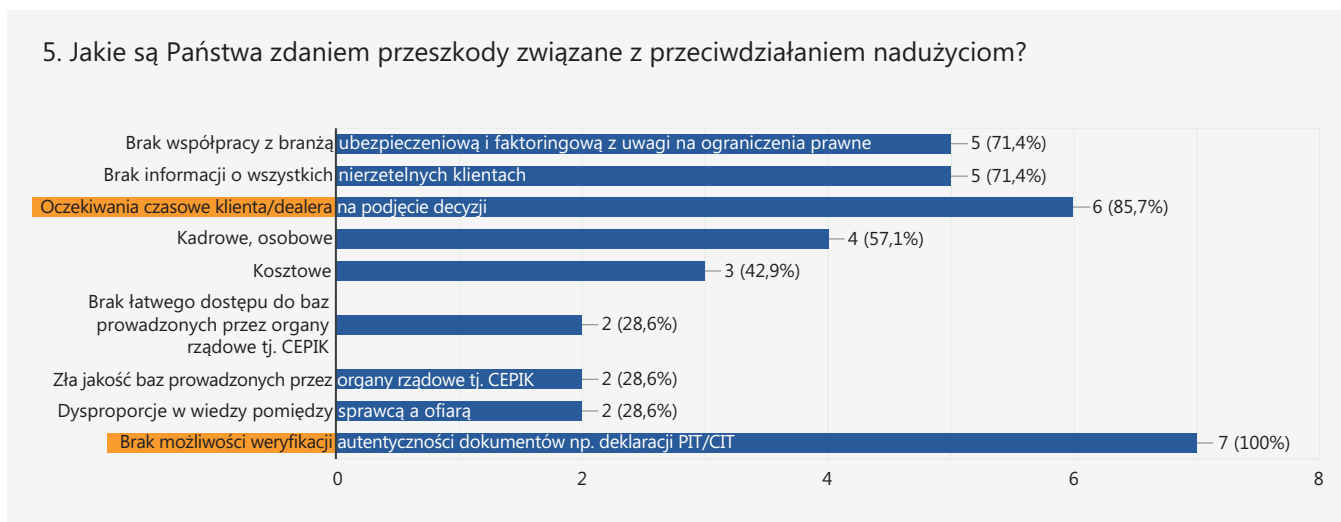
Zeszłoroczne deklaracje respondentów dotyczyły kategorii:

- braku informacji o wszystkich nierzetelnych klientach [5/7]

oraz

- braku współpracy z branżą ubezpieczeniową i faktoringową z uwagi na ograniczenia prawne [5/7].

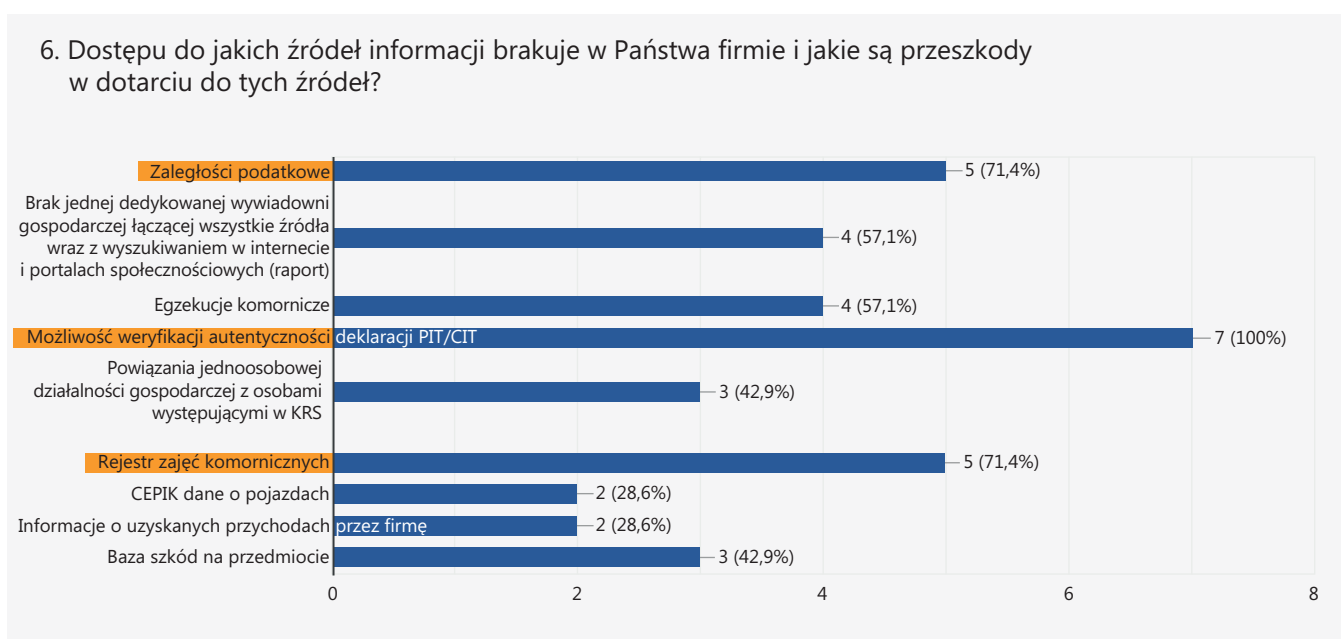
Szczegółowe odpowiedzi pokazuje poniższa grafika:

6. Firmom leasingowym, które wzięły udział w ankiecie najbardziej brakuje takich źródeł informacji jak możliwość weryfikacji autentyczności deklaracji PIT/CIT [7/7].

Analogicznie pokazało badanie ankietowe w roku 2020 r.

Szczegółowe odpowiedzi na inne kategorie wyglądają następująco:

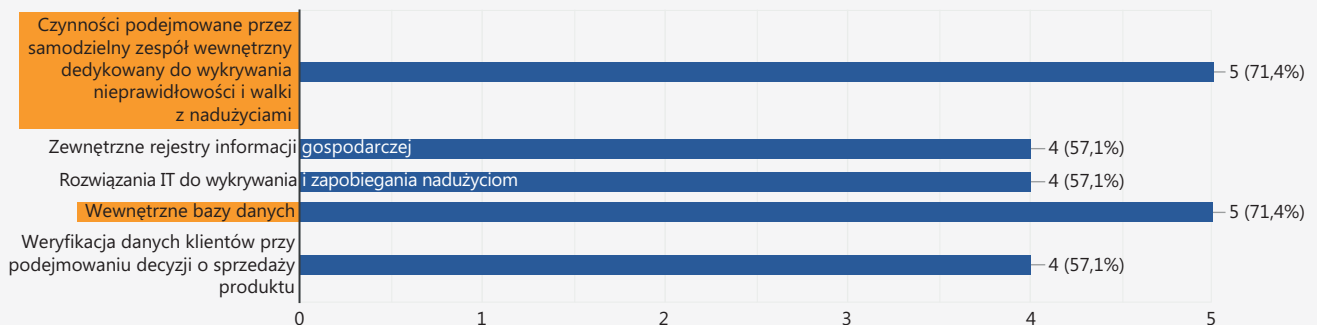

7. Najskuteczniejsze metody walki z nadużyciami to zdecydowanie **czynności podejmowane przez samodzielny zespół wewnętrzny dedykowany do wykrywania nieprawidłowości [5/7] i wewnętrzne bazy danych [5/7]**. Najwięcej głosów w ankiecie zeszłorocznej zostało oddanych również na te 2 kategorie.

Proporcjonalnie rozłożone zostały głosy [4/7] na następujące metody:

- zewnętrzne rejestry informacji gospodarczej,
- rozwiązania IT do wykrywania i zapobiegania nadużyciom,
- weryfikacja danych klientów przy podejmowaniu decyzji o sprzedaży produktu.

7. Jakie są Państwa zdaniem najskuteczniejsze metody walki z nadużyciami?

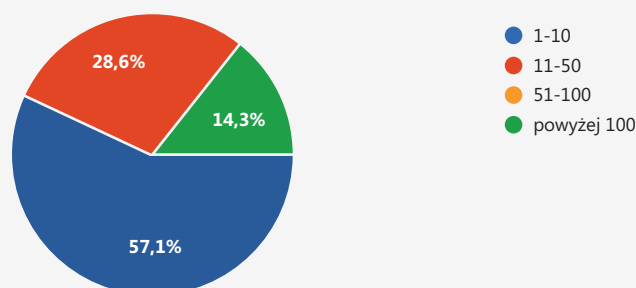

8. Deklarowany przez firmy leasingowe zakres wszczętych postępowań wyjaśniających o podejrzeniu przestępstwa wynosi:

- 57,1% w przedziale 1-10 [wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym z 50%]
- 28,6% w przedziale 11-50 [spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym z 33%]
- 14,3% w przedziale powyżej 100 wszczętych postępowań [spadek w porównaniu z rokiem ubiegłym z 17%].

Podobnie jak w roku ubiegłym żadna z firm nie wskazała postępowań w przedziale 51-100

8. Jaki jest zakres wszczętych postępowań wyjaśniających o podejrzeniu przestępstwa?

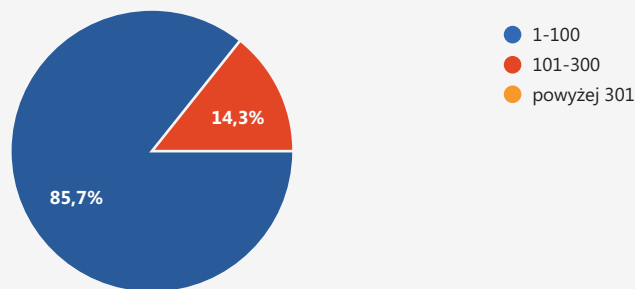
9. Szacowana liczba zablokowanych prób oszustwa aż w 85,7% wskazuje na przedział 1-100. 14,3% firm wskazało liczbę zablokowanych oszustw w przedziale 101-300.

W tym roku więcej firm wskazało na mniejsze przedziały liczbowe zablokowanych prób oszustwa niż rok wcześniej. Trend zatem jest taki, że liczba zablokowanych prób oszustwa maleje.

Zeszlóroczne odpowiedzi pokazywały wyniki :

w przedziale powyżej 301 wynosi blisko 17%, w przedziale 101-300 wynosi ponad 33%, a w przedziale 1-100 - 50%

9. Jaka jest szacowana liczba zablokowanych prób oszustwa?

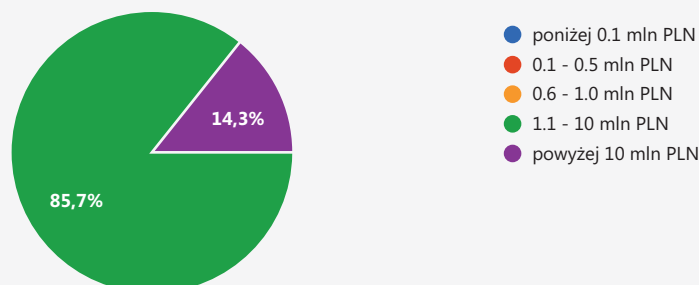

10. Łączna szacowana wartość zablokowanych prób oszustwa rozkłada się następująco w przedziałach:

- 1.1 - 10 mln PLN - 85,7% odpowiedzi [6/7],
- powyżej 10 mln PLN - 14,3% [1/7].

Zdecydowana większość ankietowanych wskazała na szacowaną wartość zablokowanych prób oszustwa w przedziale kwotowym pomiędzy 1.1 a 10 mln PLN.

10. Jaka jest szacowana łączna wartość zablokowanych prób oszustwa?

W badaniu ankietowym w roku 2020 najczęściej wskazań dotyczyło kwoty w przedziale powyżej 10 mln PLN - 66% [4/6].

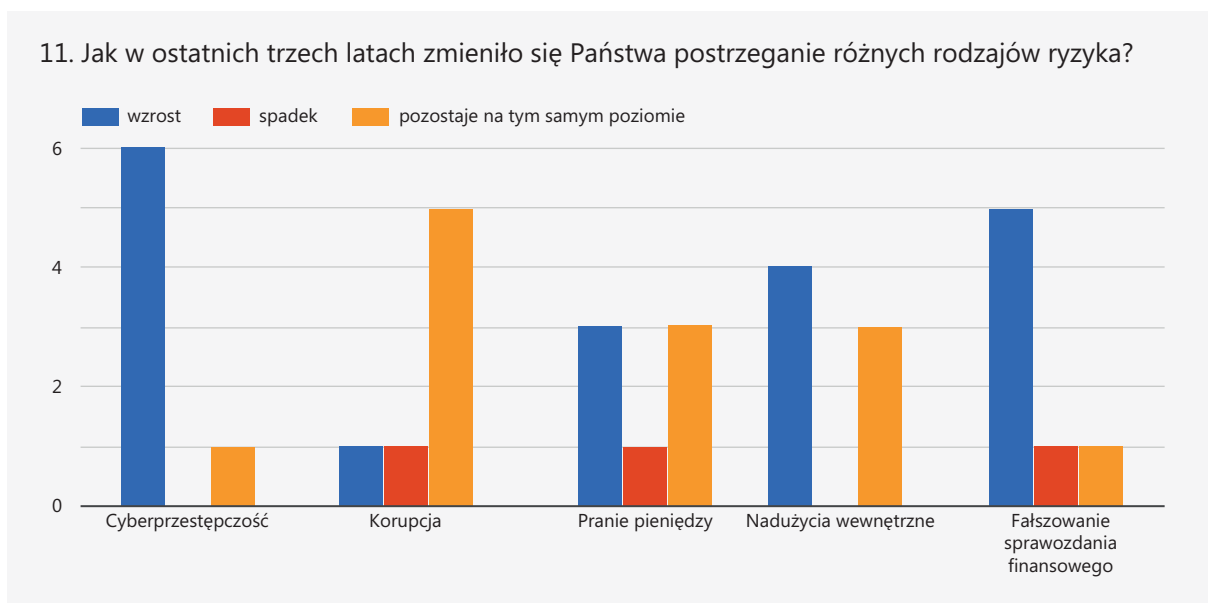
11. Postrzeganie różnych rodzajów ryzyka w sektorze leasingowym w ciągu ostatnich 3 lat zdecydowanie wzrosło w obszarach:

- cyberprzestępczości [6/7], co może mieć związek z czasem pandemii i trendu przenoszenia aktywności do internetu (wzmocnienia działań przestępców),
- fałszowanie sprawozdań finansowych [5/7].

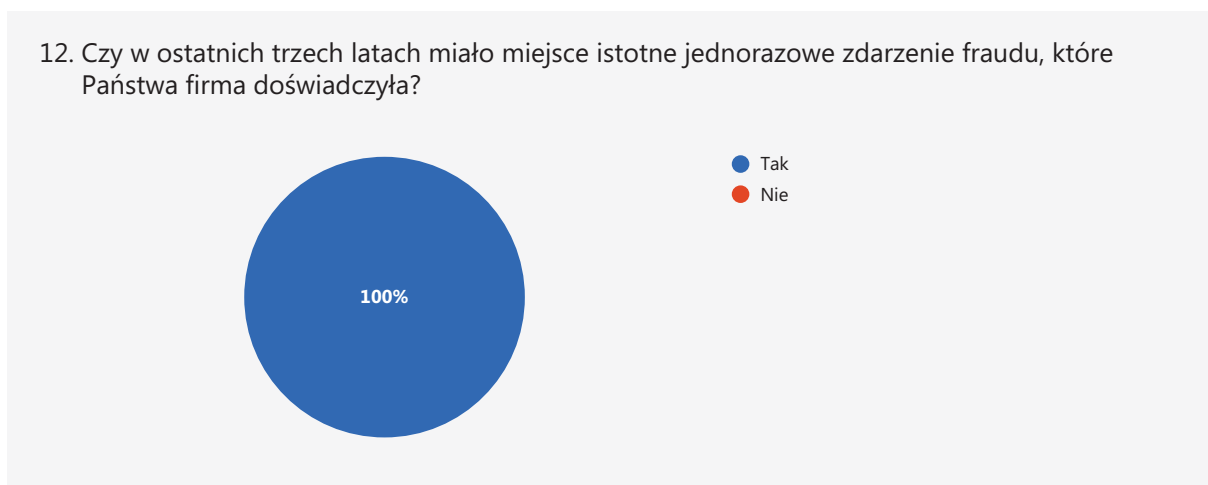
W roku 2020 głosy respondentów wskazywały podobnie, ale w innej kolejności:

- fałszowanie sprawozdań finansowych [5/6],
- nadużyć wewnętrznych i prania pieniędzy [4/6],
- cyberprzestępczości [3/6].

W obydwu badaniach zdaniem respondentów korupcja pozostaje na tym samym poziomie.

12. Wszystkie firmy leasingowe [7/7] biorące udział w badaniu ankietowym odnotowały w ostatnich 3 latach istotne zdarzenie fraudu, co w stosunku do wcześniejszych deklaracji jest wzrostem - rok wcześniej 66% firm leasingowych [4/6] odnotowało w przeciągu ostatnich 3 lat jednorazowy istotny fraud.

- 13.** Na temat schematu działania fraudstera wypowiedziało się 5 firm, opisując fraud w następujący sposób:
- *przeszacowanie wartości aktywa,*
 - *podejrzenie wielokrotnego finansowania tego samego aktywa, sprzedaż przedmiotu należącego do firmy leasingowej,*
 - *modyfikacja danych transakcji,*
 - *sprzedaż przez autoryzowanego dostawcę (z wieloletnią współpracą z firmą leasingową) przedmiotów leasingu, które nie istniały bądź były obciążone prawem na rzecz osób trzecich,*
 - *zawyżona wartość przedmiotu finansowania i współpraca w grupie.*

- 14.** Firmy leasingowe [4/7] zaobserwowały w ciągu ostatnich trzech lat poniższe trendy w zachowaniach fraudowych:
- *zbycie przedmiotu nienależącego do korzystającego / objętego zastawem rejestrowym,*
 - *wzrost, ewolucja metod, wzrost trudności wczesnej identyfikacji, doskonalenie metod przestępstw, zainteresowanie grup przestępczych,*
 - *zwiększenie liczby zidentyfikowanych usiłowań fraudów,*
 - *spadek w statystykach związanych z rozszerzeniem obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu prania brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, podniesienie poziomu świadomości i wiedzy w instytucji finansowej wspierane narzędziami z grupy i własnymi, obniżenie apetytu na ryzyko w tym zakresie w grupie.*

- 15.** W związku z powyższym firmy leasingowe [3/7] zmieniły swoje działania w zakresie walki z nadużyciami poprzez:
- *korekty procedur,*
 - *zaostrenie procedur weryfikacyjnych w niektórych obszarach / branżach,*
 - *wzrost kosztów ryzyka operacyjnego spowodował intensyfikację działań dotyczących procesów w tym obszarze, digitalizacja.*

W roku 2020 firmy ankietowane w tym zakresie wskazały na następujące działania:

- *dokładniejszą analizę powiązań,*
- *ciągłe doskonalenie automatycznych narzędzi związanych z przeciwdziałaniem na występujące schematy wyłudzeń.*

- 16.** 2 z 7 ankietowanych firm wskazały, że rynek fraudowy w okresie ostatnich 3 lat ewoluje w kierunkach:
- *weryfikacji kanałów sprzedaży*
- oraz
- *cybercrime (data).*

17. Typy nadużyć, jakie firmy leasingowe identyfikują w swojej branży dotyczą:

17.1 Fałszywe faktury [2/7] vs. 2020r. [6/6]

w liczbie faktur mieszczących się w przedziałach:

1-10 - 50% 11-50 - 50%

vs. 2020r. 1-10 - 83 % [5/6] oraz 11-50 - 17% [1/6],

natomiast łączna szacowana wartość nadużyć z tego tytułu wynosiła w badaniu tegorocznym 1.1 - 10 mln PLN.

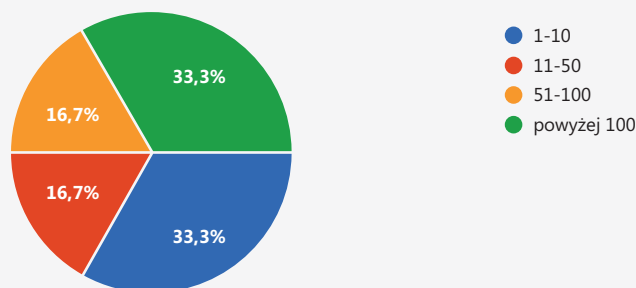
17.2 Tylko 2 ankietowane firmy wskazały nadużycia wewnętrzne [2/7] i każda z nich określiła liczbę nadużyć w przedziale 1-10, a szacowana łączna wartość nadużyć wygląda następująco w przedziałach kwotowych:

0.1 - 0.5 mln PLN [1/7],

0.6 - 1.0 mln PLN [1/7].

17.3 Nadużycie dotyczące przywłaszczenia przedmiotu leasingu zaznaczyło 6 firm [6/7] - podobnie jak w zeszłym roku większość ankietowanych wskazała na ten typ nadużyć, określając szacowaną liczbę w następujący sposób:

Jeśli wybrałeś "przywłaszczenie przedmiotu leasingu" określ ich szacowaną liczbę:

Szacowana łączna kwota jest zróżnicowana:

14,3% [1/7] określiło kwotę w przedziale powyżej 10 mln PLN,

71,4% [5/7] określiło kwotę w przedziale 1-10 mln PLN,

14,3% [1/7] określiło kwotę w przedziale poniżej 0.1 mln PLN.

17.4 W obecnym roku tylko 3 firmy ankietowane [3/7] wskazały na nadużycie dotyczące finansowania lub przyjęcia na zabezpieczenie przedmiotu o zawyżonej wartości (rok wcześniej wszystkie ankietowane firmy [6/6] wskazały na ten typ nadużycia], 2 z 7 w przedziale 11-50 przypadków.

Kwoty tych nadużyć w badaniu edycja 2021r. rozkładają się % następująco:

66,7% [2/7] określiła kwoty poniżej 1.1 - 10 mln PLN,

33,3% [1/7] określiła kwotę w przedziale 0.6 - 1.0 mln PLN.

Dla porównania kwoty tych nadużyć w badaniu edycja 2020r. rozkładają się % następująco:

83,3% [5/6] określiła kwoty poniżej 0.1 mln PLN,

16,7% [1/6] określiła kwotę w przedziale 0.1-0.5 mln PLN.

17.5 4 z 7 firm wskazały nadużycie dotyczące oszustwa przy wykorzystaniu fałszywych/skradzionych dokumentów lub informacji (w roku poprzednim wszystkie ankietowane firmy wskazały ten typ nadużycia):

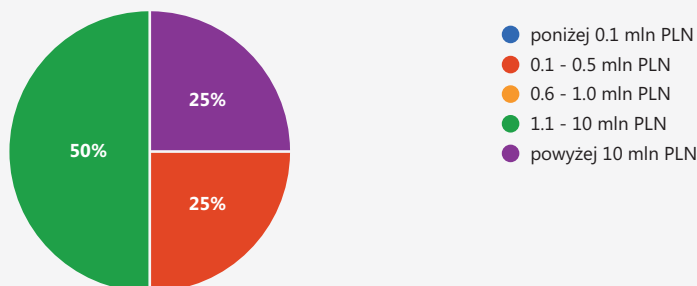
25% [1/7] określiła liczbę nadużyć w przedziale 1-10,

50% [2/7] określiła liczbę nadużyć w przedziale 11-50,

25% [1/7] określiła liczbę nadużyć w przedziale 51-100,

szacowana wartość kwoty w badaniu za rok 2020 wygląda następująco:

Jeśli wybrałeś "oszustwo przy wykorzystaniu fałszywych/skradzionych dokumentów lub informacji" wybierz ich szacowaną łączną wartość:

natomiast dla porównania z poprzednimi badaniami szacunkowe wartości nadużyć dotyczyły w % kwot:

33,3% [2/6] określiła kwoty 1.1-10 mln PLN,

33,3% [2/6] określiła kwoty 0.6-1.0 mln PLN,

16,7% [1/6] określiła kwotę powyżej 10 mln PLN,

16,7% [1/6] określiła kwotę poniżej 0.1 mln PLN.

17.6 3 z 7 firm wskazały w ankietach na nadużycie dotyczące wad prawnych przedmiotu leasingu w liczbie 1-10 (w poprzednim roku wszystkie ankietowane firmy wskazały nadużycie dotyczące wad prawnych przedmiotu leasingu w liczbie 1-10).

Tegoroczna szacowana łączna wartość nadużyć wynikających z wad prawnych przedmiotu leasingu wyglądają następująco:

66,7% [2/7] określiła kwotę w przedziale 1.1 - 10 mln PLN,

33,3% [1/7] określiła kwotę w przedziale 0.6 - 1.0 mln PLN,

a w ubiegłym roku:

83,3% [5/6] określiła kwoty poniżej 0.1 mln PLN,

16,7% [1/6] określiła kwotę w przedziale 1.1 - 10 mln PLN.

Pytania związane z pandemią COVID-19

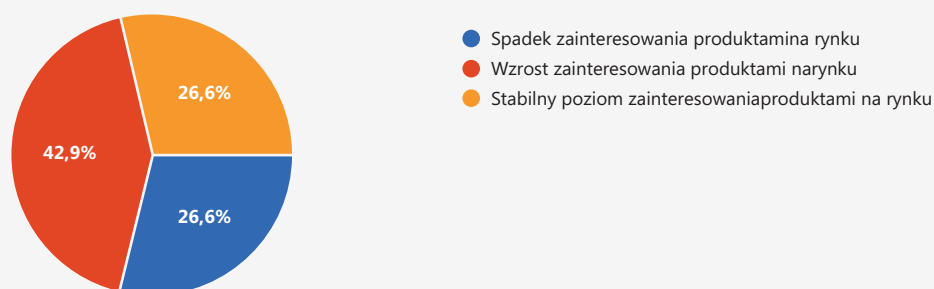
18. W roku zamrożenia gospodarki spowodowanej pandemią COVID-19 przedstawiciele ankietowanych firm leasingowych zaobserwowali:

48,2% [3/7] wzrost zainteresowania produktami na rynku,

28,6% [2/7] stabilny poziom zainteresowania produktami na rynku,

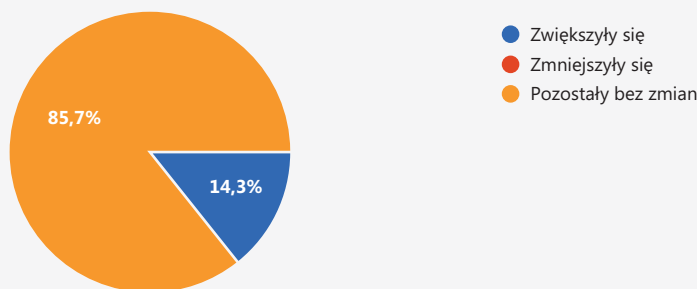
28,6% [2/7] spadek zainteresowania produktami na rynku.

18. Czy w roku zamrożenia gospodarki z powodu pandemii COVID -19 zaobserwowali Państwo:

19. Budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom w okresie pandemii COVID-19 pozostał bez zmian, jak deklaruje 85,7% firm leasingowych [6/7] ankietowanych w obecnym roku, a 1 firma zadeklarowała, że taki budżet się zwiększył.

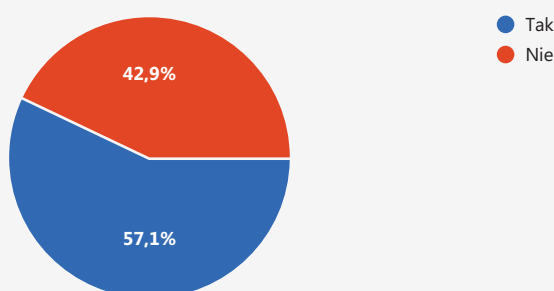
19. Jak w okresie pandemii COVID - 19 wyglądał Państwa budżet i działania dotyczące przeciwdziałania nadużyciom?

20. 57.1% firm [4/7] uważa, że pandemia COVID-19 wpłynęła na liczbę obserwowanych fraudów w branży, w zakresie nadużyć związanych z:

- kradzieżą tożsamości,
- sprzedażą przez korzystającego przedmiotu oddanego w leasing,
- fałszowaniem sprawozdań finansowych i składaniem fałszywych oświadczeń.

20. Czy pandemia COVID - 19 wpłynęła na liczbę obserwowanych fraudów w branży, a jeśli tak, to jakiego rodzaju są obserwowane nadużycia?

21. Aby odpowiedzieć na pojawienie się nowych typów nadużyć w branży leasingowej firmy przedsięwzięły dodatkowe działania antyfraudowe w postaci korzystania z dodatkowych źródeł zewnętrznych informacji lub nie uruchamiały dodatkowych działań.

22. Firmy leasingowe biorące udział w badaniu ankietowym za rok 2020 wskazały następujące czynniki, które mogą przyczynić się w znacznym stopniu do odbicia gospodarczego w branży w czasie postcovidowym:

- preferencje podatkowe dla leasingu / zakupu nowych przedmiotów / w tym aut,
- skierowanie środków pomocowych dla rokujących firm,
- rosnący optymizm Klienta / poprawa dyscypliny płatniczej Klienta.